

Студент 4 курсу
факультету економічної інформатики ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ПРОБЛЕМА СТАБІЛЬНОСТІ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Анотація. Описано функціонування і розвиток валютного ринку в Україні та проаналізовано його сучасний стан. Зазначено причини нестабільності валютного курсу та ситуації на валютному ринку в Україні. Проаналізовано динаміку змін валютного курсу в Україні з 2002 року до березня 2014 року та зроблено висновки щодо ситуації на валютному ринку.

Аннотация. Описано функционирование и развитие валютного рынка в Украине и проанализировано его современное состояние. Указаны причины нестабильности валютного курса и ситуации на валютном рынке в Украине. Проанализирована динамика изменений валютного курса в Украине с 2002 года по март 2014 года и сделаны выводы о ситуации на валютном рынке.

Annotation. Operation and development on the currency market in Ukraine is described and analysis of its current condition is made. The reasons for the instability of the exchange rate and the foreign exchange market in Ukraine are given. The dynamics of exchange rate changes in Ukraine from 2002 to March 2014 is analysed and conclusions about the situation on the currency market are drawn.

Ключові слова: валютний ринок України, валюта, курс валюти, нестабільність, кредит, міжнародний валютний фонд.

Актуальність даної статті підтверджується тим, що валютний курс, як і валютний ринок у цілому, відображається на житті кожного громадянина, цінах на продукти та послуги, економічних показниках на макро-, мезо- та мікроекономічному рівні життя країни. Нестабільний курс української гривні торкається кожного. Відомо, що відбувається подорожчання на всіх рівнях життя українців. Стабільність – рідкість, на жаль, зараз не вистачає на валютному ринку України. Долар, євро та інші валюти змінюють свій курс майже кожного дня, починаючи з грудня 2013 року. Кожна особа, незважаючи на статус та вид діяльності, помітила та відчула всі зміни, які відбуваються зараз. Валютний ринок та його регулювання займає важливе місце в економічній політиці держави, оскільки стимулює економічний розвиток у країні та здійснює відповідний вплив на стан окремих секторів, галузей і підприємств.

У статті розглянуті погляди на вирішення проблеми таких вчених, як: Н. Бодрова, Б. Дуда, С. Еш, Д. Гриджук, О. Охріменко, В. Литвицький.

Найбільшою невирішеною проблемою на валютному ринку України є його нестабільність. Як зробити ринок стабільним завжди, а курс гривні утримати на постійній позначці? Також можна зазначити, що проблемою є і спекуляція банків та інших фінансових установ.

Мета написання статті – виділити основні проблеми валютного ринку України для того щоб усвідомити, в яких сферах чи частинах економіки треба допрацьовувати узагальнену систему принципів та законів.

Особливості економічних процесів вітчизняного фінансового простору вказують на унікальну важливість валютного ринку в Україні. Це зумовлено як самою природою останнього, так і його політичним значенням, у результаті якого регулювання органами державної влади відносин, пов'язаних з обігом та використанням іноземної валюти відбувається не просто враховуючи політичну доцільність, а є прямо підлеглим політичним, а отже, й електоральним цілям. У результаті такого стану в Україні не сформовані адекватні економічні цілі державного валютного регулювання, що несе значні побічні ефекти для економіки [1].

Валютні відносини є однією з найбільш складних сфер ринкового господарства, оскільки в них зосереджені проблеми національної і світової економіки. В умовах глобалізації постійно збільшуються міжнародні потоки товарів, послуг і особливо капіталів і кредитів. Валютний ринок та його регулювання займає провідне місце в економічній політиці держави. Валютне регулювання може стимулювати економічний розвиток у країні та впливати на стан окремих секторів, галузей і підприємств, а також на місце держави на світовому ринку. Зміни ж в економіці країни та її міжнародному становищі, у свою чергу, впливають на розвиток валютних відносин і відповідним чином вносять коригування у валютну політику, що проводиться в державі [2].

У вітчизняній економічній літературі існують різні його визначення, серед яких найбільш поширені наведено на рис. 1.

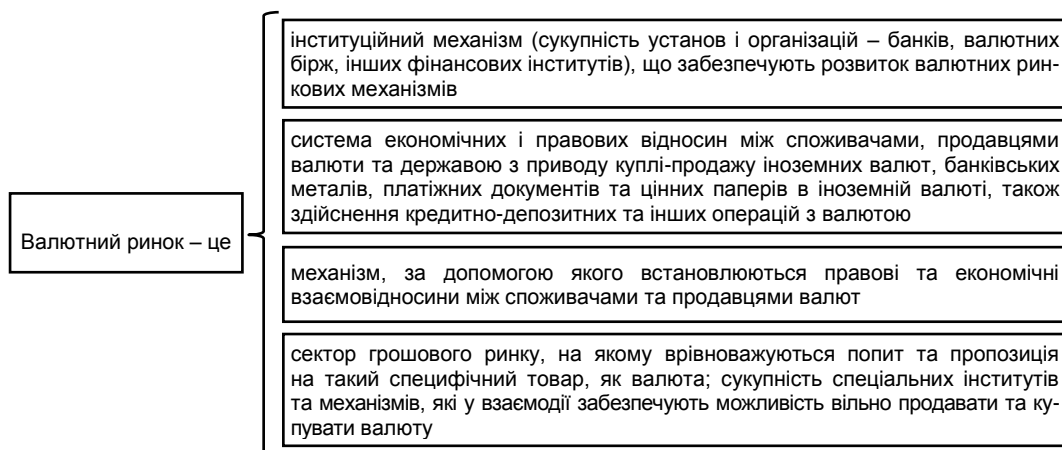

Рис. 1. Поняття "валютний ринок"

Успішний розвиток валютних відносин можливий за умови існування особливого ринку, на якому можна вільно продати та купити валюту. Без такої можливості економічні контрагенти просто не змогли б реалізувати свої валютні відносини – не мали б іноземної валюти для здійснення своїх зовнішніх зобов'язань, не змогли б перетворити одержану валюту в національні гроші для виконання своїх внутрішніх зобов'язань. Валютний ринок забезпечує своєчасне здійснення міжнародних розрахунків, страхування від валютних ризиків, диверсифікацію валютних резервів, валютні інтервенції та отримання прибутків його учасниками у вигляді різниці курсів валют. Отже, питання, пов'язані з валютою та фінансово-валютною системою, є дуже актуальними й важливими, особливо після світової валютної кризи, коли постали проблеми щодо вдосконалення організації та регулювання валютного ринку. При цьому на перший план виходить проведення адекватної валютної політики, що здійснюється центральним банком [2].

Об'єктом валютного ринку виступає валюта. Поняття валюти широко застосовується в економічній літературі і на практиці. Валюта обслуговує такий широкомасштабний сектор економіки, як зовнішньоекономічні відносини. На її основі функціонує валютний ринок, що є елементом грошового ринку, формуються такі високоефективні регулятивні інструменти, як валютний курс, платіжний баланс, золотовалютні резерви тощо. Валюта обслуговує функціонування світової економіки та інтеграцію до неї національних економік окремих країн.

Основою валютних операцій, що здійснюються на валютному ринку, є ціна валюти – валютний курс, рівень якого постійно коливається під впливом попиту й пропозиції учасників цих операцій.

Валютний курс – це ціна грошової одиниці певної країни, що виражена в грошових одиницях іншої країни; співвідношення між грошовими одиницями двох країн, яке використовується для обміну валют під час здійснення валютних та інших економічних операцій.

Валютний курс виконує низку важливих економічних функцій:

допомагає долати національну обмеженість грошової одиниці певної країни і перетворювати її в міжнародну; виступає засобом інтернаціоналізації грошових відносин, утворення цілісної світової системи грошей;

зіставляє цінні структури окремих країн, розвиток їхніх продуктивних сил, темпи економічного зростання, а також торговельний і платіжний баланси;

зниження курсу національної грошової одиниці (девальвація) сприяє подорожчання імпорту й зростанню експорту, і навпаки, зростання курсу (ревальвація) призводить до здешевлення імпорту і падіння експорту;

є структурною ланкою механізму реалізації міжнародної вартості товарів і послуг, оскільки через механізм валютних курсів відбувається перерозподіл національного продукту між країнами, які здійснюють зовнішньоекономічні зв'язки та ін.

Необхідність встановлення валютного курсу пояснюється тим, що національна валюта за межами внутрішнього ринку не може виступати законним купівельним і платіжним засобом. Відповідно до чинного законодавства окремих країн курси іноземних валют встановлюються їх котируванням [3].

Щоб проаналізувати тенденцію зміни валютного курсу з 2002 до 2014 року, слід розглянути рис. 2.

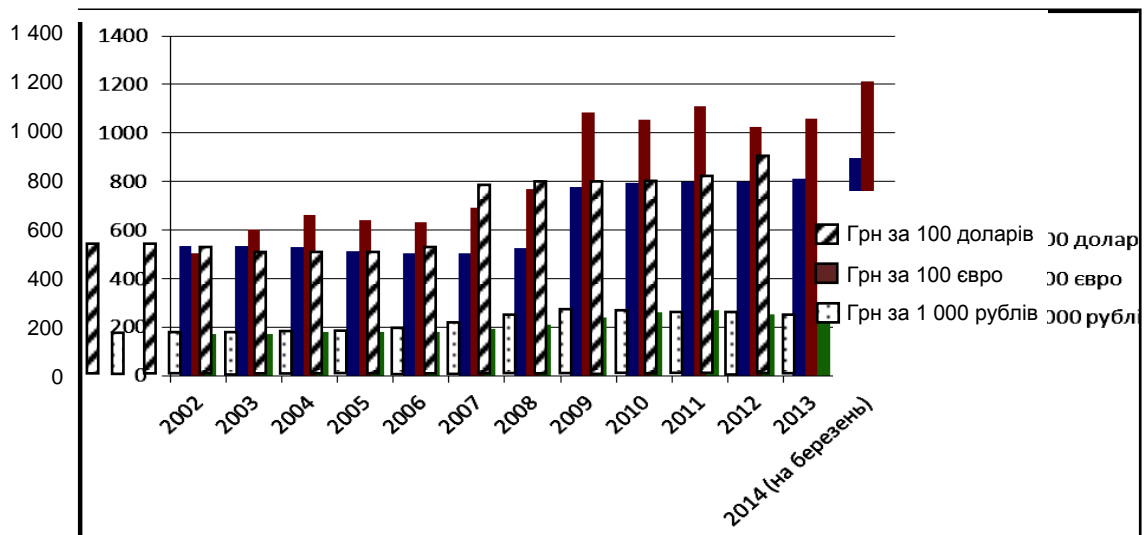

Рис. 2. Динаміка валютного курсу 2002 – 2014 років

Як видно, валютний курс зростає із кожним роком. Перше найбільше зростання проявилось під час світової кризи 2008 року. Тоді долар зріс із 5 до 8 грн за 1 долар. Це негативно позначилося на особах, які мали кредити в доларі, бо він вважався майже найстабільнішою валютою, якою користувались українці. Тобто зростання валютного курсу (як долару, так і євро) негативно впливає на людей. Підприємці закуповують майже всю продукцію в іноземній валюті, в наслідок цього відбувається підвищення цін на продукти харчування, послуги різного роду, на товари для дому та інше.

Важливо також розібратися в питанні: чому ж наявна така нестабільність на валютному ринку України?

Існує багато статей та багато думок різних аналітиків щодо цього питання.

У нинішній нестабільності має місце спекулятивний фактор. Якщо подивитися в історичну довідку, то можна побачити, що курс поведився таким чином у моменти кризових явищ або політичних загострень. Виходячи з нинішніх показників, говорити про зниження курсу гривні не доводиться [4].

Міжнародний валютний фонд говорить, що до обвалу на валютних ринках привела політична нестабільність на Україні.

Різне зниження обсягів торгів на валютному міжбанку свідчить про небажання учасників ринку купувати занадто дорогую валюту, тому можна прогнозувати, що незабаром відбудеться зміцнення гривні. Про це сказав Олександр Охріменко, президент Українського аналітичного центру [5].

Загалом аналітики прогнозують, що курс гривні до долара знизиться до 10,5 грн за 1 долар, але коли це може здійснитись прогнозувати не може ніхто.

На думку автора, до такої різкої зміни курсу на валютному ринку призвели багато факторів. Перший – це нестабільність у політичній сфері, також нестабільність економічного розвитку країни. В Україні кризи такі: політична, бо люди перестали довіряти політикам; економічна криза – ціни зростають, а заробітні плати та інші соціальні виплати залишаються на місці.

Також нинішнє ослаблення гривні викликане ситуативним попитом людей, які піддалися паніці в умовах загострень політичної ситуації. Такі дії пояснюються нерозумінням економіки та її показників. Клієнти банків знімають гроші з депозитів, тому зараз дуже багато гривні на руках і деякі банки, що мають невеликі активи, можуть залишити український ринок.

Радник голови Нацбанку Валерій Литвицький повідомляє, що швидке поновлення кредитування України з боку Міжнародного валютного фонду дозволить послабити тиск на курс. Після позитивного рішення МВФ відкриється більш широкий рух капіталу в Україну, попит буде ближче до нормального, бо знизиться частина ризиків [6].

Отже, з висновків експертів слід сподіватись, що курс стабілізується до 10,5 грн за 1 долар, та економіка країни стабілізується в цілому у найближчий час.

Наук. керівн. Зірко О. В.

Література: 1. Дуда Б. Некоторые особенности государственного регулирования валютного рынка Украины [Электронный ресурс] / Б. Дуда. – Режим доступа : www.news.finance.ua. – Название с экрана. 2. Бодрова Н. Е. Валютный рынок Украины: стан, проблеми й перспективи / Н. Е. Бодрова // Вісник СумДУ. Серія "Економіка". – 2012. – № 1.– С. 102–114. 3. Еш С. М. Фінансовий ринок : навч. посібн. / С. М. Еш. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 528 с. 4. Гриджук Д. Що чекає валютний ринок України у найближчий час? [Електронний ресурс] / Д. Гриджук. – Режим доступу : www.economics.unian.net. – Назва з екрану. 5. Охріменко О. Аналітична довідка: Причини нестабільності валютного ринку України [Електронний ресурс] / О. Охріменко. – Режим доступу : www.dnews.donetsk.ua. – Назва з екрану. 6. Литвицький В. Сучасна ситуація на валютному ринку України [Електронний ресурс] / В. Литвицький. – Режим доступу : www.sravni.bank.com.ua. – Назва з екрану.